

"Варљиво лето. Заправо није толико варљиво. Иако тренутно има више економских догађаја него што је то лети уобичајено, не може се рећи да се дешава нешто неочекивано", констатује економиста Владимир Вучковић.

„Одлука да се још једном свим грађанима додели новчана помоћ, Телекомове скупе инвестиције, одлазак страног инвеститора (Геокса) – све су гледани филмови или, боље речено, епизоде. Као што један јавни сервис (Радио-телевизија Србије) репризира Павићеве серије, тако се и други јавни сервис (Влада Републике Србије) понавља“, наводи Вучковић у ауторском тексту.

Економисти су у оваквом програму мање-више неми посматрачи. Узалуд се, готово консензусом, указује на то да су програми новчане помоћи скупи и неефикасни. Фискални савет је у посебном документу (линк fiskalnisavet.rs/doc/analize-stavovi-predlozi/)

[2021/FS Analiza neselektivnih isplata gradjanima maj 2021.pdf](#)

) описао зашто је то лоша мера. Финансира се из ионако пренапрегнутог задуживања, само десетина пара се врати у буџет кроз повећану потрошњу, утицај на привредни раст је занемарљив, помаже се недиференцирано (па и богатима). Нико у свету не проводи исту меру.

Све досадашње велике Телекомове инвестиције биле су оцењене као вероватно преплаћене. Од оне у Републици Српској, преко куповина по Србији, до садашњих права на пренос енглеске фудбалске лиге. Кажем вероватно, јер ме је искуство научило да треба бити опрезан када нема довољно информација и података, нарочито када је реч о сложеним финансијским пословима. Ипак, чини се да су први утисци, једноставна поређења а и рачуноводствени биланси Телекома за претходних неколико година, већ довољни да се у најмању руку стави знак питања на исплативост различитих послова. На држави је да подацима и аргументима увери јавност да није тако и да су резултати добри, а што се тиче нових улагања, иако је будућност немогуће предвидети, да је у тренутку одлучивања темељна анализа показала да се може очекивати зарада. Свега тога нема.

Када је реч о страним инвеститорима, многи су дошли и (за сада) остали, а неки су се повукли. Доста полемике има око субвенција које им се дају, при чему је мој став да то није мера која се може окарактерисати као изузетно лоша. У буџетском смислу, за субвенционисање инвеститора дају се подношљива средства (око 80 милиона евра годишње у последње време) – на пример, само ресавички рудници поједу половину тих средстава, а Железнице Србије усисају и више, а чињеница је да се инвестиције свуда, у свим земљама, посебно подстичу. Проблем је што би субвенције требало да буде привремени и пролазни начин за привлачење инвестиција, а да сређивање државе (правосуђа, бирократије, привредног амбијента и слично) постане главни адут за изградњу атрактивности државе. А тога нема, па се као највећи трошак политике субвенционисања, према мом мишљењу, испоставља кроз занемаривање фундамената конкурентности државе и друштва. И у ширем смислу, једно је буџетски трошак текућих мера (новчане помоћи грађанима или субвенционисања инвеститора), а друго је (и важније) што се гомилају трошкови који проистичу из самозадовољства таквим потезима и одустајањем од реформи.

Нека једна од поука које остану након периода у коме сада живимо буде и та да се још једном показује да држава не може да замени тржиште, а бирократе пословне људе. Толико је у вишедеценијском континуитету било погрешних одлука државе у области економије, да је заиста само реткима преостало да верују да је довољно само имати другачију власт и независни стручни менаџмент, па ће све бити другачије. Пут ка бољој економској ситуацији је мање државе и више предузетништва, а не замена једне

државне интервенције другом.

Када претходном актуелном списку српског интервенционизма додамо изостајања јавне расправе око многих важних економских и друштвених питања која имају, непосредне или посредне, економске импликације – на пример, инфраструктурни пројекти који се финансирају из јавних средстава, енергетска будућност земље, заштита животне средине – стиче се утисак да власт таквим изоловањем гура јавност у све већи скептицизам и критику потеза који то можда и не заслужују. Волели бисмо да смо више обавештени, да нам се представе опције и трошкови и користи који из њих проистичу. То је – образлагање одлука – једнако важан задатак као и само доношење одлука. Онда бисмо сви имали утисак да не живимо у баш толико варљивим годинама.

(Нова)